

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Strezni se Evropa!

Prosto po D. J. Schmidt-Wodderju.

Ni Evropa močna in bogata po zakladih svoje zemlje in še manj po številu svojih ljudi ali obsežnosti svoje površine. Evropa je močna in bogata po pestrosti in množini svojih narodov in po življenski sili in osebni vrednosti poedincev v teh narodih. Ti narodi tvorijo po svoji zgodovini življensko osnovo Evrope. Ali bo Evropa to spoznala in čuvala, to je vprašanje njene usode in bodočnosti.

Pravijo, da Evropa ni več enotna, odkar je ne vodita en sam papež in en sam cesar. Vendar je drugače. Zamisel krščanskega zahoda je nekoč ščitila mlado, porajajoče se življenje evropskih narodov. Prava Evropa pa je nastala šele, ko so se njeni narodi začeli zavedati svoje vrednote. Krščanstvo ima v evropski zgodovini veliko zaslug, da je čuvalo in se borilo za samonikli razvoj evropskih ljudstev v zavedne evropske narode.

Krščanstvo se mora z vso upravičenostjo zavedati te svoje naloge in tega svojega pomena, ker že je na delu stari njen protivnik, računarski in od svojega Stvarnika ločeni človeški razum, da s svojo oholostjo in s svojim sovraštvom napram vsemu naravnemu življenju Evropo zapelje v propast in pogin. Vedno bolj očitna postaja ta silna nevarnost, odkar je postala njena nositeljica največja evropska država, Rusija, ki odpravlja naravna občestva družin in narodov ter jih nadomešča z izumetničenimi organizacijami in si stavlja svetovni prevrat za končni svoj cilj. A le malokdo v Evropi je spoznal, da so države, ki se hočejo braniti pretečega pogina v boljševoški revoluciji, same najboljše širiteljice boljševoške revolucionarnosti, če kršijo življenski zakon s tem, da ubijajo v zmotni zamisli okrepitev lastnega naroda narode drugega jezika in druge kulture. Samo če se bodo narodi zamogli razvijati iz lastne moči, bodo močni in le ob medsebojnem spoštovanju svojih narodov bo Evropa enotna in odporna dovolj proti pretečemu poginu.

Govorijo, če evropski narodi tega v zadnjem trenutku ne bodo hoteli spoznati!

S svojimi državami so prišli evropski narodi do veljave. A število narodov v Evropi je veliko in zato je ni države, ki ne bi imela v svojem okvirju večjo ali manjšo drugorodno skupino. Danes se države še vedno sprašujejo, kako naj učenijo te drugorodne skupine v svoje telo. Če jih raznarodujejo, preganjajo in uničujejo, grešijo nad postavo, ki jim je dala njihovo življenje. Tega ne bi smele prezreti predvsem ne mlade države. Tod je ena največjih nevarnosti za Evropo. Nikjer ni domala mogoče potegniti državnih meja v soglasju z narodnimi mejami. Rešitev je samo ena, da postanejo narodne meje enako svete, kot naj so nedotakljive državne meje.

Vse to občutijo evropske manjšine na svojem lastnem telesu in zato rotijo voditelje evropskih držav v zadnji uri, naj odstranijo nevarnost, ki ogroža Evropo in njena ljudstva in ki mora priti, če se življenska pravica narodov ne uveljavi. Danes je domala vsaka evropska država nekaj mal evropski kontinent in družji v svojih mejah več narodov. Vsem tem narodom je treba priznati pravico do življenja, če naj države še naprej obstojijo. Samo za to gre: ali hočejo države ta življenski zakon priznati za vse svoje narode ali pa ga hočejo kršiti. To je najgloblje pravno vprašanje našega kontinenta, kajti nič ni bolj sveto kot življenje.

Evropske narodne manjšine so priče, da se življenje narodov ni vedno spoštovalo. Življenje narodnih manjšin je često hudo ovirano, zatirano in ogroženo. Življenje lahko ogrožamo v njego-

vem duševnem ali telesnem obstoju. Prvo je nizkotno, drugo brutalno, nasilno. In kdor pravi, da je zatiranje manjšin v prid državam, je ali brez razsodnosti ali pa zločinec. Proti nizkotnosti se manjšine borijo s podvojeno narodno zvestobo in ta zvestoba je silnejša od raznarodovalnih prizadevanj. Do danes še se ni posrečilo, da bi na ta način ubili narodno dušo in raztrgali narodno telo. Proti nasilnemu uničevanju telesnega narodnega obstoja pa je zvestoba prešibka in je proti njemu treba vzbuditi evropsko vzajemnost, če naj Evropa ne zdrvi v prepad. Nerazsodnim, ki se borijo proti pravici narodnih manjšin, je treba vzeti sredstva in možnosti boja. Zločincem pa je treba pokazati pravna načela, ki so za narode in države enako obvezna.

Kličemo vse države in vlade evropskega kontinenta ne glede na njihov parlamentarni, demokratični, avtoritarni ali narodno-avtoritarni značaj. Kajti ne gre za življenske oblike pri tem, gre za življenje samo, če naj se razvija ali naj umira.

Kje je kak narod v Evropi, ki bi mirno zrl, kako umirajo njegovi deli?

Kje je kaka država v Evropi, ki meni, da se takemu odporu lahko odmakne brez lastne škode?

Mi pravimo še enkrat: To velja za vse države brez izjeme. Za zatiranje narodnih manjšin ni odgovorna državna oblika, marveč je odgovoren življenju nasprotni duh, ki se v njih izraža. To dokazuje dejstvo, da so manjšine zatirane v demokratičnih in avtoritarnih državah, da so pa tudi — hvala Bogu — države obeh oblik, ki skušajo biti manjšinam pravične.

Evropa je na prehodu k avtoritarni državni obliki. Zato velja opomin narodnih manjšin s posebnim povdankom avtoritarnim državam. Danes je predvojaška mladinska vzgoja mnogokod obi-

čajna in mnogokod je ta vzgoja sredstvo za raznarodovanje manjšin. To ne sme in ne more odgovarjati bistvu državnega vodstva. Tudi na tem polju je treba spoštovanja malih narodnih skupin. Treba si je biti na jasnem, da se z nasprotnim ravnanjem budi sovraštvo in izpodkopava življenski fundament Evrope. Država je več nego samo rediteljica; država živi iz moči svojega naroda in svojih narodov. Zato je treba vrelce narodne sile ščititi in skrbeti, da se narodna sila ne obrne proti svoji državi, kar je nujna posledica zatiranja. Kdor meni, da gre lahko preko tega dejstva na dnevni posel, in kdor misli, da bo lahko kos nastajajočemu odporu, naj pomisli vsaj to, da ima zatirani narod izven države dovolj bratov in sester, ki jih zatiranje njihovih ljudi težko vznemirja in razburja.

Eno je resnica. Počasi se učimo iz svetovne zgodovine. Strašni svetovni vojni ni sledila zveza vseh evropskih narodov, marveč bolj ali manj prikrita vojna starih in novih držav in v teh državah bivajočih narodov. Nikdar še ni bilo tako očito, kako zelo so evropski narodi medsebojno povezani, kot v vojnem in povojnem času. So države, ki hočejo to izkušnjo upoštevati, a vedno spet je tako, da se pojavijo temne sile, ki se novi pravici s silo zoperstavljajo. Evropa divja proti sebi, kot bi iskala svoj pogin.

Vidimo nevarnost, ki preti od boljševozma. Nočemo pa videti, da pripravljamo boljševozmu tla povsod tam, kjer preziramo življensko pravico narodnih manjšin. Evropa je bolna, težko bolna. A vsaka bolezen je borba za zdravje. Evropa bo živela po svojih narodih, ali pa propade, če zasuje te življenske vrelce. Narodne manjšine se borijo za svoje življenje in vedo, da hočejo s tem tudi življenje svojega kontinenta.

Nemci v Jugoslaviji in mi v Avstriji.

Nedeljski „Kärntner Tagblatt“ priobčjuje vse pozornosti vreden članek iz nemškega Kočevja. Uvodno slika položaj nemške manjšine v Kočevju in prizadevanja njenega vodstva za ohranitev pravice do narodnega obstoja. V članku se pravi naprej:

„V prepričanju, da se zamorejo vzroki pritožb nemške manjšine v Kočevju in slovenske manjšine v Avstriji odstraniti samo na podlagi sporazumne rešitve vseh njunih kulturnih, gospodarskih in narodno-političnih teženj, so zastopniki kočevske nemške manjšine zajeli svoje težnje v sledeče osnovne zahteve, da od svoje strani doprinesejo k omiljenju razmer:

1. Kočevska nemška manjšina zahteva, naj si vladi obeh držav pri sporazumnem urejevanju manjšinske zaščite osvojita skrb za ohranitev, gojitev in pospeševanje maternega jezika drugorodnih narodnih skupin. To naj storita za to, ker je vsaka naklonjenost napram narodni manjšini lastne države v prid sorojakom v inozemstvu. Prvo načelo za obe strani je ohranitev in gojitev maternega jezika in sicer tudi tam, kjer za manjšinsko šolo v smislu postave ni več zadostnega števila otrok. Za ustanovitev in vzdrževanje manjšinskega šolskega razreda se mora glede števila otrok zahtevati polna enakopravnost z državnim narodom.

2. Glavni znak narodne pripadnosti naj je jezik, ki se govori v družini. Koder dokazano govorijo v družini dva jezika, odločijo stariši.

3. V manjšinskih razredih poučujejo načelno samo učitelji manjšinske narodnosti. Če teh ni dovolj, jih nadomestijo drugorodni učitelji, ki morajo dokazati usposobljenost za poučevanje v jeziku manjšine. Za nastavitve na nemških šolah pridejo v prvi vrsti absolventi zasebnega nemškega učiteljskega v Novem Vrbsu v poštev.

4. V pogledu šolskega nadzorstva bodi manjšina enakopravna. Za Nemce v dravski banovini naj se ustanovi okrajno šolsko nadzorstvo v Kočevju, za vse Nemce v Jugoslaviji dež. šolsko nadzorstvo v Novem sadu.

5. Otroci morajo imeti tudi v zadnjih šolskih letih tedensko najmanj 5 ur pouka v maternem jeziku.

6. Verouk se mora v vseh razredih poučevati v maternem jeziku.

7. Kulturna in gospodarska društva imajo svobodo kulturnega in gospodarskega udruževanja, predvsem pa dovoljenje za ustanavljanje krajevnih odsekov Švabsko-nemške prosvetne zveze in za njihovo združevanje v okrožni zvezi, ki zastopa narodne in gospodarske zadeve.

8. Glede političnega udejstvovanja zahtevamo polno enakopravnost z državnim narodom, posebno na področju tiska.“

Preosnova avstrijske vlade.

V torek minulega tedna je odstopila dotedanja dr. Schuschniggova vlada, v sredo zjutraj že je bila objavljena nova. V njej niso več podkancler Baar-Baarenfels, ministri Stockinger, Draxler in Hammerstein. Nova vlada sestoji iz sledečih ministrov: kancler in vojni minister dr. Schuschnigg, podkancler FML. Hülgerth, bivši kor. dež. glavar, pravosodni minister dr. Pilz, naučni minister dr. Pernter, socialni minister dr. Resch, finančni minister dr. Neumayer, kmetijski minister Mandorfer, trgovinski minister Tauer.

Sprememba se je izvršila v popolnem miru. Novi možje so izraziti strokovnjaki v svojih področjih, zato pomeni nova sprememba kvečjemu

okrepitev dosedanje vladne smeri. Druga značilnost nove vlade pa je ta, da v njej ni nobenega pristaša bivšega podkanclerja kneza Štarhemberga

Pred verskim mirom v Nemčiji? Monakovski kardinal-nadškof Faulhaber je minuli teden obiskal kanclerja Hitlerja. Ta obisk, ki je vzbudil v javnosti veliko pozornost, razlagajo kot poizkus visokega cerkvenega dostojanstvenika, da upostavi v Nemčiji pravo razmerje med Cerkvijo in državo. Razgovor, ki je v svojem uspehu ali neuspehu izrednega pomena za nadaljni notranji razvoj v Nemčiji, je omogočil minister Ciano povodom svojega obiska pri Hitlerju. Zopetno priznanje pravic Cerkev bi imelo tudi dalekosežne zunanje-politične posledice.

Roosevelt je zmagal v drugič. Volitev bodočega ameriškega predsednika je odločena: za Roosevelta je glasovalo domala 24 milijonov, za njegovega protivnika Landon komaj 15 milijonov volilcev. Mandati v reprezentančnem domu so razdeljeni: demokrati (Roosevelt) 316, republikanci (Landon) 81, naprednjaki 6, farmerji 3 zastopnike. Guvernerji so v 24 državah demokrati, v dveh republikanci. Tako visoke zmage kakega predsednika ni bilo v dveh stoletjih ameriške politične zgodovine. Roosevelt bo sedaj lahko nadaljeval svoje delo za socialno pomirjenje, ljudstvo je odločilo proti težnjam veleindustrije in velekapitala.

Francija skrbi za varnost svojih mej. Vlada je odobrila vojnemu ministru 14 milijonov za oborožitev na kopnem, 5 milijard za okrepitev letalskih sil in 500 milijonov za nadaljno gradnjo utrdb na severni meji proti Nemčiji in Belgiji. Glede stanja obmejnih utrdb je izjavil minister Daladier, da so tako izpopolnjene, da jih nihče ne more zavzeti. Število trenutno službujočih vojakov v francoski armadi znaša okoli 160.000 mož.

Anglija je povedala svoje mnenje po ministru Edenu: Napram meščanski vojni v Španiji ostane strogo nevtralna. Očitek Nemčije, da jo je ropala in da je kriva nemškega obubožanja, Anglija ostro zavrača. Kar je dobila od Nemčije za vojno odškodnino, ji je vrnila v naslednjih letih v obliki posojil, ki so v Nemčiji zmrznila. Sredozemsko morje je srčna žila angleškega imperija in zato jemlje Anglija z veseljem na znanje Mussolinijevo izjavo, da noče Italija kršiti sredozemskih interesov Anglije. Tudi Anglija nima namena groziti Italiji, saj je prijateljstvo med Anglijo in Italijo staro že nad 100 let. — Iz Anglije še poročajo, da pripravlja vlada splošno vojaško obveznost.

Madžari se radujejo, ker je Mussolini v svojem govoru v Milanu povdaril upravičenost ogrskih

teženj po reviziji državnih meja. Listi so prinesli dotične stavke iz govora v najvidnejših oblikah, min. predsednik Daranyi se je Mussoliniju zahvalil za veliko uslugo, državni upravitelj Horthy pa se bo podal v Rim. — Drugi inozemski listi so mnenja, da odstavki Mussolinijevega govora v prilog Ogrski niso bili posrečeni, ker se je po njih staro nezaupanje srednjeevropskih držav spet obnovilo.

Uboj v Škofičah pred sodnikom.

Na Vernih duš dan je celovško dež. sodišče obravnavalo uboj Miheja Habiha, pos. sina in člana hodiškega društva „Zvezde“. Obravnavo je vodil višji sod. svet. dr. Putschgart. Obtoženca sta bila 25letni Avgust Media iz Pinje vesi in 25letni Maks Allesch s Suhe pri Škofičah. Tožbo je zastopal prvi drž. pravdnik dr. Suppan, ki je med drugim izvajal: 13. sept. so se vračali Mihael Habihi in nekateri njegovi tovariši s pevske prireditve v Dobu ter so se mimogrede ustavili v gostilni Bürger v Škofičah. Media in Habihi sta se začela prepirati, nakar je prišlo na cesti do pretepa, v katerega je posegel tudi Allesch in oba sta pretepla Habiha tako, da mu je počila lobanja na desnem sencu. Habihi je na posledicah dne 16. septembra umrl.

K obravnavi so bili pozvani spremljevalci pokojnega Habiha, nadalje njegova sestra in posestnik Jäger iz Plešerke, ki je prvi našel nezavestnega Habiha na cesti. Obtoženi Media se je zagovarjal s silobranom ter je navedel, da je i on zadobil od Habiha tri znatne poškodbe. Allesch spet je navajal, da se je na klic svojega prijatelja Media „Maks, na pomoč!“ gredoč na neko veselo slučajno znašel na cesti, kjer sta se rukala Media in Habihi, a jo je v strahu pred posledicami takoj zavil v stran.

Priče, Mihejevi tovariši, so pod zaprisego izpovedale, da so čule pred Bürgerjevo gostilno Media zmerjanje s „Čuški“, oba — Media in Habihi — nista bila docela trezna in sta se sprijela že v gostilni, a spet pomirila. Na cesti je nato Media Habiha napadel s kolom, Habihi pa je kol vjel, nakar sta padla v jarek. V stiski je Media poklical Allescha, katerega pred klicem nihče od družbe ni videl ne v gostilni in ne na cesti, na pomoč in med tem ko je Media posvetil z žarnico, je Allesch udaril. Habihi se je zgrudil na tla. Ko so se pozneje njegovi tovariši vrnil na lice mesta, niso našli ne Habiha in ne njegovega kolesa. Medtem sta gostilničarjev sin in še nek drugi nezavestnega Habiha dvignila, težko ranjeni se je zbudil in opotekajoč odhajal domov. Doma je

drugi dan svojemu sosedu Matiji Brauchu in še drugemu tovarišu na vprašanje kratko povedal o dogodku v noči ter imenoval obe osebi. V noč je padel v nezavest, iz katere se ni več vzbudil.

Zdravniški izvedenec primarij dr. Nemitz je izjavil, da so bile Habiheve poškodbe tako silne, da so njegove izjave po žalostnem dogodku nezanesljive. — Orožništvo v Škofičah in Bürgerjeva natararica sta Medio pismeno naslikala kot mirenega človeka, ki je na dobrem glasu, medtem ko je Mihael Habihi rad dražil. — Orožništvo v Ribnici je ocenilo zaslišane Habiheve tovariše kot trezne in zanesljive fante.

V zaključnem govoru je drž. pravdnik obtožbo ponovil. Glavni vzrok spora je smatrati v tem, da je Media v gostilni izrazil željo, naj mu Habihi napije, nakar je dobil odgovor: „Komunistom ne dam piti!“ in je sam odvrnil: „Če sem jaz komunist, si ti Čuš!“ Habihi je bil v prepiru mirnejši in spravnejši. Silobran Media ob vseh napadalcih proti Habihi ni mogoč. Alleschov zagovor, da se ni vmešal v spor, je laž, ker so njegovo krivdo potrdile vse tri glavne priče, ki ne bi imele vzroka za obrekovanje. Oba, Media in Allesch, sta kriva uboja in oba morata nositi posledice. Političnega ozadja žalostni dogodek ni imel, vendar je za ubijalca obremenilno, ker otežkočuje tako dejanje sožitje med Nemci in Slovenci v deželi.

Zagovornik obtoženih dr. Streichert je zagovarjal Medio s silobranom, Allescha pa, da sploh ni bil dejansko udeležen. Priče so imele vzrok za obrekovanje, ker je postal Habihi v slovenskem časopisju narodni mučenik.

Sodnik je po daljšem odmoru izrekel sodbo: Media je obsojen na dve leti težkega in poostrenega, Allesch, ki je za slične delikte že predkaznovan, na tri leta težkega in poostrenega zapora. — Zagovornik je prijavil priziv in ničnostno pritožbo.

Razpravi je prisostvovala večja družba Hodišanov in Škofičanov. Sodbo je vzela brez razlike narodne zavednosti z razumevanjem na znanje. S primerno kaznijo je zadoščeno pravici, katero je kršil krvavi dogodek v Škofičah.

DOMAČE NOVICE

50 let karavanški predor.

Leta 1906 je bil dogotovljen predor pri Področčici, ki je po povdanku slavnostnih govornikov ob otvoritvi zvezal sever z jugom in odprl nova pota h blagostanju ljudstev to- in onstran Karavank. Povodom jubileja tridesetletnice je imel v celovškem inženjerskem društvu inž. Linhart zanimivo predavanje o postanku znamenitega in

PODLISTEK

Benjamin Disraeli:

Vstaja Škenderbegova.

(5. nadaljevanje.)

„To je svečana zveza,“ je rekel Škenderbeg, „bolj sveta kakor bi bila, ako bi jo napisali vsi učenjaki sveta. Gospica Iduna, moli za naju!“

„Jaz vedno molim za krščanske boritelje,“ je odgovorila Hunijadova hči. In vstala je in široki plašč, v katerega je bila javita, je padel z nje.

„Plemeniti Škenderbeg, ta rožni venec je od svetega groba,“ je nadaljevala Iduna; „nosi ga v spomin na našega Odrešenika, ki je umrl za naše grehe.“

Škenderbeg je iztegnil svojo roko in se dotaknil njene nežne roke, ko je prijel rožni venec; pritisnil ga je na svoje ustnice in si ga obesil okolu vratu.

„Veliki Hunijad,“ je rekel grški knez, „onstran gora moram biti, predno zasije dan. Dovolj mi, da te prosim, da bi jutri čuli, da se kristjani umikajo.“

„Naj bode tako,“ je rekel Oger po kratkem premisleku, „in jutrajnje solnce naj prinese krščanstvu lepših dni!“ S temi besedami se je končal kratki in izvanredni obisk Škenderbega pri krščanskem poveljniku.

V.

Vest, da so kristjani podrli svoj tabor in se začeli umikati, je kmalu dospela do Karambega, ki je nemudoma poklical Škenderbega, da se posvetujeta o potrebnih odredbah. Poveljnika sta bila istih misli, da je treba takoj zasledovati sovražnika, in kmalu se je ob pobočju zelenega, divjega Haema vsipala ona lahka konjica, ki je bila morebiti še bolj usodopolna sila turške armade ka-

kor sloviti janičarji. Krožili so okoli zadnjih straž umikajočih se kristjanov, napadali omahujoče, lovili neoprezne. Nemogoče je bilo ustavljati se njihovim nenadnim in silnim napadom. Ko je bilo Hunijadu, ki se je v spremstvu izbranih vitezov sam podal k zadnjim stražam, neprestanih napadov dovolj, je dal povelje, da se vojska ustavi in ponudi bitko.

Njihovi zasledovalci so se takoj umaknili, se polagoma razdelili na dva oddelka in čakali prihoda bližajoče se turške vojske. Moslimi so prihajali v polnem bojnem redu in z zaupljivim pogumom, ki jih je navdajal vzpričo gotove zmage. Od daleč je bilo videti Škenderbega, ki je jezdil v svojem škrlatastem plašču na svojem vrancu in vihтел svoj svitli scimeter.

Janičarji so z velikim vpitjem prvi napadli. Krščanski vitezi so sprejeli Turke s svojimi sulicami. Toda onega jutra se je zlomila marsikatera plemenita sulica in marsikateri drzen jezdec in krasen bojni konj se je zvalil v prah pred napadom nepremagljivega števila silnih napadovalcev. Povsodi so žvižgale kroglice in puščice po zraku.

Izkušeni Hunijad je z napetostjo pričakoval razvoj turške vojske. Z ozirom na prostor je prišel doslej le en del obeh vojsk do boja in Škenderbeg je stal še vedno na strani. Sedaj pa, ko je boj vsak hip hujše divjal in je bilo očito, da mora priti glavna moč obeh vojsk do boja, je Hunijad s strašno napetostjo čakal, ali bo grški knez hotel ali celo mogel izvršiti svoj načrt. Krščanski junak je vedel, da se brez njega konča boj s porazom križa.

Škenderbeg je z enako napetostjo opazoval razvoj stvari. Karambeg ga je že večkrat pozval, da poseže s svojimi Epirci v boj. Škenderbeg je obljubil priti; vendar je že minula cela ura, ne da bi spremenil svoje povelje. Naposled je poslal turški poveljnik bolj začuden kakor razjarjen svojega glavnega tajnika Muso, da sporoči tovarišu

njegovo povelje, da zve za njegovo mnenje in si pojasni njegovo postopanje. Glavni tajnik Karambega je bil preveč premeten dvorjanik, da bi kazal svoja čutila in je izvršil svoje naročilo tako, da se je zdelo, kakor da bi prišel prosit sveta in ne sporočit ukora.

„Tvoj gospodar je moder človek, Musa,“ je odgovoril Škenderbeg, „toda celo Karambeg se lahko moti. On misli, da se bitka ne more dobiti s tem, da se postaja pod senčnatim drevjem. No, jaz sem drugih misli kakor on, in jaz celo upam, da zmagam danes s takim postopanjem. Vendar je sedaj gotovo čas, da začnemo. Smehljaj se v izpodbudo, dobri Musa. Jurij, Demetriju, storita svojo dolžnost!“

Pri teh besedah sta stopila k nesrečnemu tajniku dva krepka Epirci, ga prijela, zvezala in ga posadila na konja pred enega svojih tovarišev.

„Sedaj mi pa sledite vsi, ki ljubite svojo domovino!“ zakliče Škender. In s temi besedami je na čelu pet tisoč konjиков v naglem diru zapustil bojišče.

VI.

Z neverjetno hitrostjo so jezdili Škender in njegovi konjiki preko rumelijskih planjav, in se niso, razun kratkih odmorov počitka, ustavili prei, dokler niso dospeli do gorate krajine Epira; bili so petdeset milj daleč od njegovega glavnega mesta Kroje. Predno je stopil Škender na zemljo kraljestva svojih očetov, je ukazal svoji straži pripeljati predenj Karambegovega glavnega tajnika. In pripeljali so obupanega Muso, ki je bil napol mrtev vsled naporov, trpljenja in groze.

„Le pogum, častiti Musa!“ je rekel Škender. „Naporno smo jezdili, vendar sedaj upam, da dobimo z božjo pomočjo v kratkem dobra bivališča. V bližini se nahaja mesto, ki ga imenujejo Kroja, in v katerem bi sinu mojega očeta ne bilo treba prositi vstopa, kakor nekateri pravijo. Nič zato.

važnega predora, ki danes veže ne več dveh dežel, marveč dve državi-sosedji.

Trije načrti so prvotno obstojali za gradnjo predora skozi Karavanke. Prvi je predvideval železnico skozi Ljubelj, drugi skozi Kočno in tretji skozi Rožico. Njeni graditelji so se odločili za zadnjega. Gradbena dela, ki so zahtevala najmodernejših tehničnih pripomočkov, saj je bilo treba prodreti skozi trdo, več kilometrov dolgo skalo, je vodil geometer Tichy, ki je slovel kot mojster točnosti in natančnosti. Dela so pričeli s triangulacijo na vrhu Rožice. Tichy je s pomočjo modernih računskih sredstev izračunal, da bosta oba vhoda, severni in južni, medsebojno oddaljena za 8015,98 metrov, faktučna dolžina dovršenega predora je komaj za meter večja. Skozi skalo so vrtali od severa in juga, najprej s pomočjo ročnih, pozneje električnih strojev za vrtnje. Na severni strani se je bilo bati vodovja — dejansko je po tretjem gradbenem letu izkopani rov zajel in poplaval močan vodni tok — na južni strani so bili nevarni strupeni plini, skala pa je bila izredno trda. Da so bili plinom kos, so si morali omisliti posebno stražo proti plinom. Kljub temu je našlo v južnem rovu 20 delavcev, v severnem 14 mož svojo smrt. Stroški gradnje so znašali skupno okroglo 36 in pol milijona kron, kar znese na meter 4609 kron. Sredi gore so oba rova združili. Delo s severne in južne strani je bilo tako točno, da je bila razlika ob trčenju sredi gore komaj par milimetrov v višini in vodoravni legi obeh rovvov. — Zanimivo predavanje je vzbudilo med poslušalci obilo interesa.

Trideset let karavanški predor! V teh tridesetih letih najpestrejša zgodovina! Tedanji nemško-nacionalni listi so zapisali o priliki otvoritve drzne besede o prodirajoči nemški ekspanziji proti jugu in Jadrano. Previdnost pa je ukrenila drugače, da je postal znameniti predor, še danes čudo moderne tehnike, vez med dvema državama, Avstrijo in Jugoslavijo. Najprej pač prometna gospodarska vez, potem pa tudi duševna, kulturna, v kolikor so njeni nositelji ljudje in tiskana beseda. Naj bi se prva in druga krepili in jačili v blagor obeh držav, zamore biti želja v drugo desetletnico.

Zime še ne bo? Na sončnih hribih Roža cvetijo že nekatere vlgredne rožice. Tudi leskovci imajo že svoj vlgredni cvet in vres že poganja v skalovju. Zato pravijo naši kmečki preroki, da je zima še daleč za gorami.

Bistrica na Zili. Volitve v koroško kmečko zvezo nas niso bogve kaj razburjale. Zedinili smo se ob prvi pobudi na kompromisno listo in ko so zanj pobirali podpise, smo vsi brez izjeme podpisali. Pa tudi lahko, ker so bili na listi sami ugledni gospodarji in dobri posli. Istanto se je vršila volitev v sosednji strajeveški občini. — Dve smrti zaznamujemo. Minulo sredo smo pokopali mlado ženo našega mežnarja Pippa. Umrli je na porodnih posledicah. Z njenim odhodom je zazijala v mežnarjevi družini huda vrzel. — Petrovim v Zahomcu pa je isti dan umrl 13mesečni angelček Janko. Šel je pač neposredno k svojemu pravemu Očetu. — Naj mežnarjevi in Petrovi ne žalujejo, saj je smrt samo prehodna ločitev in srečen je, ki je srečno izvojeval.

Marija na Zili. (To in ono.) Dne 25. oktobra je ugledna Petrčeva hiša obhajala lepo slovesnost. Starejši sin Janez se je naveličal samevanja, pa je šel po svojo nevesto in sicer po Micko Kravanjo na Vognje polje. Poročali so zilski g. župnik v cerkvi sv. Miklavža na Dravi, med poroko so mladi par tudi lepo nagovorili. Ženitovanje se je vršilo po starem slovenskem običaju. Obed je bil pri Resmanu na Dravi. Prišlo je toliko ljudi, da je kakor v Kani na Galilejskem vina zmanjkalo. Ker je ženin član cerkvenega zbora, mu je moški zbor ob poroki in pri obedu lepo zapel. Novoporočencem mnogo blagoslova! — Za volitve 25. m. m. smo nameravali iti miroljubno in spravno pot. Zadovoljili smo se z enim odbornikom na kompromisni listi. Svoj čas smo si, ko nihče pri nas ni pobiral članov za Bauernbund, pomagali sami in nabrali skoraj 30 udov. Udeležba pri volitvah je bila lepa (93%). A kaj smo doživeli? Naši nestrpneži so dali parolo, naj njihovi volilci edinega našega odbornika črtajo s kompromisne liste. Dali so tudi točna navodila, kako naj volilci črtajo. S tem torej zavedni kmetje nimajo v občinski kmečki zvezi nobenega zastopnika. Nehote smo se ob takem ozkosrčnem postopanju spomnili propagandne slike Bauernbunda: voz, ki naj ga vlečejo vsi v eno smer, da bojde naprej. Zdi se nam po izidu zadnjih volitev, da mnogi pri nas vlečejo nazaj.

Če zidar Anton Weber pri delu okrog pogleda

vidi stare in lepe hiše Solnograda pred seboj.

„18 mesecov je bil brzposeln“, pripoveduje njegova žena. „Kljub temu nismo opustili Kathreinerja. Od „odprtega“, cenejšega, se rabi dosti več in vzeti je treba tudi več sladkorja.“

Ropolnoma pravilno, ravno ker je Kathreiner izdaten in v uporabi štedljiv, zato

jemlje toliko gospodinje — ali morajo štediti ali ne — vedno in vedno zopet

Kathreiner-ja

dobro Kneippovo sladno kavo.

Bekštanj. Dne 25. m. m. so se vršile volitve v kmečko zvezo tudi pri nas. Udeležba je bila povoljna, akoravno naše volitve niso imele stanovskega značaja, temveč povdarjen nacionalno-političen namen. Od 566 volilnih upravičencev je oddalo glasovnice 433 volilcev, to je 77,2%. Na naše volilce smo ponosni, ker so naravnost vzorno držali disciplino. Nasprotniki so svojim volilcem pred volitvami izročili listke s točnimi navodili, naj črtajo vse naše odbornike. Njihova parola za volitve je torej bila: ne kmetje s kmeti, marveč kmetje proti kmetom. Dočim so naši volilci držali stanovsko disciplino in se izjavili za složnost tudi pri volitvah, so naši neprijatelji rajši posnemali prvo sliko znanega Bauernbundovega lepaka, na kateri vlečejo nekateri kmetje voz nazaj, drugi naprej. A pri nas so se vrezali: pozabili so na pregovor, da kjer prepirata se dva, tretji dobiček ima. In ta tretji ni kmet, a se srčno smeji in molze kravo, katero držijo oni za roge in katero naj bi po njihovem mnenju mi vlekli za rep. Nam se je uboga živalica zasmilila, pa smo dejali: pa naj gre srečno pot! — Beljaška „Volkszeitung“ je nato pisala o velikanski zmagi domovinizvestih v Bekštanju. Kako je njeno poročilo točno, je razvidno iz trditve, da so Slovenci zahtevali 6 mandatov in to na podlagi izida glasovanja v letu 1920. Prvič ni res, da bi zahtevali 6 mandatov, marveč so bili vsi osemnajst sporazumno razdeljeni na naše in „domovinizveste“, drugič pa je res, da pri nas nikdar ni bilo glasovanja. Tudi o kakem posredovanju posl. Hernleja nam ničesar ni znanega. Kako je končno pri 433 volilcih in od teh 150 naših mogoče izračunati 400 glasov za „domovinizveste“, pa je višja matematika, ki jo razume samo poročevalec „Volkszeitung-e“.

Iz Zgornjega Roža. Že več let trkajo Pečničani na vrata poštnega ravnateljstva za dnevno pošto, pa so bili vsi koraki doslej zaman. Sredi doline je njihova občina, železniško postajo, trirazredno šolo, velik hotel za tujce in dve avtopostaji imajo, pa dobivajo svojo pošto samo vsak drugi dan. Ravnateljstvo pravi, da za dnevno dostavljanje ni denarja. — Po kolenih je minule dni beračila neka ciganka od hiše do hiše. Teško jo je bilo gledati, ko je kolenkovala po kamenitih potih. — Pri Cvancarju z Zgornjih Brovljah bi 60letna vdova rada imela nazaj k rekrutom potrjenega starejšega sina, da bi ji prevzel del gospodarskega bremena z ramen. Nekaj dni pred oktobrom je pogorela njena hiša in vdovina skrb je sedaj dvakratna. Dosedanji koraki pa so bili zaman. — Na Brdu pri jezeru pa je nek uslužbenec, katerega so potrdili k vojakom, a ga sedaj nočejo kljub želji njegovega delodajalca sprejeti k vojakom. Kako to?

Št. Jakob v Rožu. (Koš novic.) Rečenica je, če kdo nič ne poroča, da mu gre brzkone dobro. Menda bo tako tudi pri nas, ker lahko mesece z lučjo podnevi brskamo po našem listu in ne najdemo nič o njem pisanega. Pa moramo vse prej trditi, kot da nam gre dobro. — Živimo ko v enem mestecu in se tega dobro zavedamo. Modernizirati smo začeli naprej pri šoli. Postavili smo po-

trebi odgovarjajočo palačo, v kateri ima prostora sedem razredov, občinski urad in ves učiteljski zbor. Tudi počitnice v jeseni so nam bile preveč kmečke in smo jih postavili v začetek poletja. Le v načinu šolskega poučevanja se še ni nič spremenilo po mestnem, da bi namreč materni govoricni dali več pravice. — Za odrastle oskrbuje zabavo in duševno hrano že leto dni zvočni kino s tremi tedenskimi predstavami. Mnogim „naprednim“, ki so jim morda domače hiše preenočne in predolgočasne in ki smatrajo izobraževalno društvo za preostanek iz srednjega veka, je postal film rešitelj pred poginom, to je pred popolno duševno bedo. — Obletnico glasovanja smo obhajali letos kar nenavadno. Na glavnem trgu se je vršilo slavnostno zborovanje. Pevske točke tukajšnjega in sosednjih pevskih zborov, slavnostni nagovor g. Kajbitscha in g. Fritza, to je bil v glavnem spored. Nastopiti je morala tudi šolska mladina v pesmi. Na predvečer pa so žgali kres ob farni cerkvi, kjer so uvodno padle rezke besede. — Gospodarsko smo z letino manj zadovoljni. Krušno žito je posebno slabo obrodilo, marsikaka gospodinja bo torej morala previdno rezati hleb, da bo še izhajala. V višje ležečih vaseh pa so pridelali komaj za setev. Ajda je v dolini dobro uspela in bo delno nadomestila žito, v hribih je manj ustregla potrebi. Močno prizadeti so tudi sadovnjaki vsled zgodnjega snega. — Volitve 25. p. m. so pri nas odpadle, ker je bil dosežen sporazum z enakim številom kandidatov obeh taborov. — Minuli teden je izgubila Frtinova kmetija na Breznici prerano svojega gospodarja. Zapustil je ženo in pet otrok. Veličasten pogreb je dokazal rajnkovo priljubljenost med ljudstvom. Zaostalim naše sožalje, mlademu gospodarju Hořejmu pa sreče in blagoslova! — Sliši se še, da pripravlja po dolgem odmoru društvo igro, za katero vlada že splošno zanimanje.

Borovlje. Tako zaporedoma ko sedaj, se pa še niso širili vplomi. V noči od 4. na 5. nov. so neznanzi zlikovci hoteli vlomiti v poštni urad v Borovljah. Pri vlovu jih je zapazil nekdo, hitro alarmiral in tatovi so izginili brez sledu. Škode tokrat ni bilo.

Sele. (Nesreča v gorah.) Dne 28. oktobra sta prekoračila dva mlada fanta, doma iz okolice Kranja, državno mejo na gori Babi. Ker je nastalo veliko neurje s snegom, sta fanta zašla in prišla na kraj, kjer se je pripravljala nesreča in sicer tako, da je južni sneg, ko sta mislila, da sta na varnem kraju, zdrčal v plaz v nižino med skale. Sreča je hotela, da je plaz odnesel seboj samo enega in ga smrtno nevarno poškodoval. Bil je to nek 19letni Miloš Naglič, rojen na Pristavi, obč. Križe pri Kranju v Jugoslaviji. Ponesrečenca so odpeljali v bolnišnico v Celovcu, kjer je po dvehdnevni grozni mukah umrl. Kam je izginil njegov spremljevalec potem, ko je obvestil posestnika pd. Hajnža, se danes ne ve, Sumijo, da sta hotela fanta preko Avstrije v Nemčijo.

Pokrče. (Vlom, smrt.) Kratko je naš list že poročal o vlovu v farno cerkev. Skozi okno za velikim oltarjem se je vlomilec splazil v cerkev, s silo odprl tabernakelj in ukradel monštranco s sv. hostijo. Od ciborija je vzel velum in mali križec na pokrovu, ciborij z hostijami pa je pustil v tabernaklju. Zločinkega dejanja so osumili znanega vlomilca Lipnika iz Trdnje vesi (Hörtendorf), v kratkem bo zadevo pojasnila preiskava. Cerkev je proti vlovu zavarovana in dobi škodo povrjeno. — Poleti in jeseni smo imeli dva pogreba in sicer dveh posestnikov. Prvi je že željno pričakoval smrt, drugi pa je umrl v najlepši dobi. Junija smo izgubili nad 80 let starega Dornkaževga očeta v Čanjči vesi; do zadnjega je rajni prihajal k sv. maši. Drugi pa je bil Janez Kvančnik, pd. Ladinjak v Pobrežah. Po dolgi bolezni ga je pobrala pljučnica. Oba sta umrla dobro pripravljena. Zdi se, da v naši fari smrt po načrtu kosi. Lani je jemala same gospodinje, letos pa gospodarje. To leto smo pokopali že četrtega posestnika. Bog jim bodi blag sodnik!

Krčanje. Hrasti padajo, možje mrjejo. V septembru smo pokopali 78letnega Modrejevega očeta, njegov sin se je medtem nahajal v celovški bolnici, žena pa je ležala doma na porodu. Težke skrbi so bile to nad Modrejevo hišo. — Par dni navrh se je poslovil od sveta 82letni Pavličev oče Alojzij Konečnik. Oba očeta sta bila stari slovenski in krščanski korenini, oba sta zapustila otrokom dobro urejene kmetije. Neustrašena se nista nikdar sramovala materne besede in svoje vernosti, zato pa tudi uživala ugled kot moža. Več takih korenin in naše Krčanje bi cvetele in naša posestva ne bi več propadala ter naši ljudje ne silili več v tujino.

Golovica. O nas pa še niste slišali, ker smo že preko takozvane narodne meje. Nekoč so tod živeli sami slovenski kmetje, o čemer pričajo imena kmetij: Ravnikova, Košejeva, Žerjavova, Urbanova, Porezeva, Sapotnikova, Borovnikova i. dr. Pri pd. Trnovniku so nedavno izsledili kovačnico za ponarejanje denarja. Družina je — kot so v večini tudi vse druge — nemška. Do zadnjih let pa so na primer na lepem Mežnarjevem posestvu govorili slovensko, družina je morala nato svoj dom vsled težkih gospodarskih prilik zapustiti. — Stara Tarmanova mati je rada pripovedovala, da je pred 50 leti stalo v Golovici 50 parov pitanih volov. Sedaj jih niti več 5. Pripovedovala je še o bogatem Ravniku, ki je hotel s cekini tlakovati podružnico sv. Lenarta. Svoječasno so bili v našem kraju, ki nosi sedaj nemško ime Wölnitz, slovenski župniki. zadnji je bil g. Ilgo, ki je pred 50 leti umrl v Kneži.

Še par novic. Burgenland obhaja v novembru 15letnico pripadnosti k Avstriji. — Takozvani mali obmejni promet je po mnenju obrtnikov in trgovcev škodljiv. Sedaj so se obrnili na obrtno zvezo, naj posreduje njegovo omejitve. — Celovško sodišče je obsodilo 12 nacijev iz doline reke Gline zaradi tajnega sestajanja z 2—4 meseci zapora. — Število brezposelnih v deželi se je pomnožilo na 11.464, od katerih je nekaj nad 10.000 podpiranih. Najmanjše število brezposelnih izkazuje velikovski okraj. — Vesti o povišanju radiopriprave so neresnične. — Velikovška okrajna obrtna zveza bo v smislu navodil pregledala vse obrtne listine, da sestavi nov obrtni kataster. V svrhe izvedbe so določeni za posamezne občine uradni dnevi, razvidni na občinskih deskah. — Strasser, ki je v septembru m. l. v brzovlaku Dunaj—Curih umoril Rumunko Farcasanu ter jo vrgel skozi okno, je bil obsojen na smrt. — V noči na 29. okt. so neznanci vlomili v trgovino A. Pavla na Reki pri Št. Jakobu ter odnesli blaga za 600 S. — Romarska božja pot Marijino Celje na Štajerskem, ki jo upravljajo očetje benediktinci, je povzdignjena v opatijo. — Iz sovjetske Rusije se je vrnilo v Avstrijo več februarjskih pučistov. Izjavljajo, da so rajši v avstrijskih kaznilnicah, nego v sovjetski svobodi.

NAŠA PROSVETA

Tudi igra se spet.

Čudno je to, da je v našem narodu toliko smisla za oderske prireditve. Iz mnogih naših tudi manj vzbujenih krajev nam poročajo, da bi radi igrali. V društvih pa, ki že od nekdanj slovijo po svojih igrah, pripravljajo za zimski čas marsikako novo odersko presenečenje. Nadarjenost in smisel za tovrstno prosveto je ena izmed posebnih slovenskih vrtilin, po njej zadobiva naše kulturno življenje poseben ugled. Kot si ni mogoče misliti Ljubljane, kulturnega osrčja Slovencev, brez dnevne drame in opere in ne drugih slovenskih mest brez vsaj tedenskih oderskih prireditev, tako si ne moremo predstavljati naše slovenske fare in vasi, katera ne bi imela svojega, bodisi še tako skromnega odra. Poleg pesmi vzdrži igra najdalje tudi v najbolj ogroženi vasi na narodni meji in budi zaspance v novo življenje.

Živo dejanje in živa beseda, to dvojje približa igro na odru življenju bolj od knjige, slike ali pesmi. Zato je igra tudi danes še najhvaležnejši kos prosvete. Seve je moralo priti s časom tudi med nas tako, da se je popačil smisel za igranje in da so postale igre na odru samo še senca nekdanjega igranja. Krivo je temu, da smo pozabili najvažnejše pri igri: igra, ki ne dviga ali vsaj vedri, ni igra! Igre so se poplitvile vsebinsko, igralci so svoje vloge jemali manj resno in skrbno ter zato manj doživeto in tudi gledalci so se odvracali od resnega dejanja na odru. Končno je postalo igranje samo še nekaka denarna zadeva za izpraznjene blagajne.

Tovrstno pokvarjeno igranje ne odgovarja več našem času in ljudstvu. Kot v vseh narodih živi tudi pri nas stremenje, da se ta kos kulturnega življenja poglubi in poplemeniti. Zato klic po igrah versko-duhovne, socialne vsebine! Zato težnja po mnogih nekdanjih narodnih igrah, ki prekašajo po vsebini in obliki moderna dela. Plehka kvanta ali prazna burka tudi na odru ne vleče več.

Tod je vzgojno delo naših društev, da spoznajo novo potrebo in pametno po njej naravnajo tovrstno svoje delovanje. Treba je ekonomije

igranja! To se pravi: ne igravimo prepogostokrat in ne podajamo preveč enoličnih iger zapored! Dve do tri dobro pripravljene, skrbno izbrane igre zadostujejo letno za vsako faro in društvo. Od teh bodi vsaj ena posvečena duhovni in duševni obnovi, druga bodi morda zajeta iz narodnega življenja in tretja pa vesele, vedre vsebine. Ta ekonomija igranja na naših odrih bo dvignila društveni ugled, zadovoljila igralce in gledalce ter polnila dvorane.

Sveče. Lepo je izpadel pevski koncert in če si ne bi izgovorili oceno sporeda in nastopa za glavno prireditev v Glinjah, bi morali zapisati laskavo pohvalo vzorni disciplini in dobri kakovosti naših pevskih zborov. Presunjeno je številno občinstvo sledilo posameznim točkam skupnega in posameznih nastopov pevcev in še živahnemu sviranju podljudskih tamburašev. Toliko aplavza menda še ni bilo v Adamovi dvorani ko tokrat. Govornik pa je govoril resne in globoke besede o melodiji zemlje, naroda in vere. Svečanom in okolišanom bo krasno uspela prireditev nedvomno v pobudo, da neustrašeno vztrajajo v zdravi narodni prosveti.

Še enkrat povemo: 15. novembra v Glinje k Cingelcu na pevsko prireditev spodnjerožanskih zborov! Lepi uspeh koncerta v Svečah jamči, da bodo vsi posetniki nedeljske prireditve zadovoljni z nastopom naših vrlih pevcev in pevk. Vstopnina je nizka. Prireditev se začne točno ob pol 3. uri pop.

Št. Vid v Podjuni. (Igra.) V nedeljo 15. t. m. priredi „Danica“ pri Voglu v Št. Primožu ob 3. uri popoldne šaloigro „Dva para se ženita“. Igra se prvič.

Slovenska knjiga. V oceno smo sprejeli: Janez Kalan, Pridige. Za vse nedelje in praznike in posebne prilike je Janez Kalan spisal lepe govore z namenom, da bi mogel svojim duhovnim tovarišem malo pomagati in ljudstvu kar največ koristiti. Cena knjigi 44 din. Naročuje se pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. — Slov. plan. društvo je založilo knjigo „Slovenske planine v risbi in sliki“ iz peresa dr. Rajka Ložarja. Knjiga je lično, izvirno delo, ki kaže ozko povezanost slovenske planine s slikarsko umetnostjo. — V založbi Glasbene Maticice, narodoslovnega oddelka, pa sta izšla dva narodopisna zvezka: „Tri obredja iz Zilje“ in „Tri obredja iz Bele Krajine“, prirejena po Francetu Maroltu. Zvezka nakazujeta najstarejše slovenske obredne ostaline, ki so delno še ohranjene, delno pa po skrbnem pisateljevem trudu ohranjene pozabi. Razprava o „treh ziljskih obredjih“ je za nas tudi izrednega narodno-obrambnega značaja, ker razvrednoti mnoge nemške teorije o nemškem značaju Zilje in Ziljanov. O priliki spregovorimo o tem zvezku še več.

GOSPODARSKI VESTNIK

Važno gospodarsko načelo. Preizkušen rek pravi: čim več krme, tem več živine, čim več živine, tem več gnoja, čim več gnoja, tem več pridelka. To kolo se neprestano suče. Že naravni zakon nam pove: iz nič zamore nastati samo nič. Drug pregovor spet pravi: začne se pri zemlji in konča spet pri njej. Najprej skrbi, da bodo tvoje njive, tvoji travniki in sadovniki dobro oskrbljeni in da njihova zemlja ne bo stradala. Če strada zemlja, mora stradati živina in tudi človek. Če pa ima zemlja dovolj hranilnih snovi, bo dovolj krme in pridelka. Gospodarji se v tem času branijo nakupa umetnih gnojil, ker jim nedostaje za to denarja. To je povsem razumljivo. Vendar je samo do gotove meje upravičeno.

Gnojenje travnikov. Travnike gnojimo ali v jeseni ali v vigredi. Koder so tla vigredi presuha, je jesensko gnojenje boljše, sicer naberemo s senom vred tudi gnojno slamo. Jeseni ne smemo prezgodaj gnojiti, posebno ne na lahki zemlji. Ugodno je, če začne takoj po gnojitvi snežiti, ker se vlažen gnoj prej razleže v zemljo, kamor spada. Koder je zemlja zadosti vlažna, je vigredno gnojenje uspešno. „Gnoji, kadar začne trava rasti,“ pravi star kmečki pregovor. S čim naj gnojimo? Hlevski gnoj ni najboljši za travnike, večje uspehe dosežemo z gnojnico ali kompostom.

Ne pozabite na male pomagače! Čujte številke! Mali senični par z enoletnim zarodom požre v polletju 120 milijonov drobnih jajec škodljivih žuželk ali 150 tisoč gosenic ali 75 kg živih žuželk. Pred-

stavljamo si ogromno škodo, ki bi nastala po škodljivcih, če ne bi bilo malih sadjarjevih pomagačev — ptičk. Zato je za sadjarja pravilo, da malim pomagačem še sam pomore s tem, da jim pripravlja primerna gnezdišča ali hišice. Za to je najboljši čas v pozni jeseni, ko odpada listje. Pripravljanje primernih ptičjih hišic je postala naravnost že prava umetnost, katero v sadjarskih pokrajinah vedo dobro ceniti. Ta opravke je ne samo koristen, marveč prinaša tudi mnogo veselja.

Kako dolgo je treba skrbeti za nezakonskega otroka. (Hkrati odgovor na vprašanje J. M.) Postavno imajo nezakonski otroci pravico, da jih njihovi stariši hranijo, vzgajajo in oskrbujejo. Za oskrbovanje je obvezan predvsem oče. Če pa oče tega ne zmore, potem pade dolžnost na mater in za materjo na njene stariše. Dolžnost oskrbe odpade šele s trenutkom, ko se otrok zamore že sam vzdrževati. Tudi žentey nezakonskih hčerk razreši dolžnost nadaljnega oskrbovanja. Alimente lahko sodnija zniža, če so se očetove premoženjske razmere spremenile v njegov neprilog.

Velikovški trg minulega tedna: Na živinski trg so prignali 2 bika, 8 pitanih volov, 5 mladih volov, 43 krav, 6 telic, 46 plemenskih prašičev, 15 ovac in 1 kozo. Prašiči (1 kg žive teže) 1.80—1.90 šil., ostale cene neizpremenjene. — Jajca so bila po 16 g, kokoši 2.—, mlade 2.50, zeljnate glave 10 g, sirovo maslo 3.20 šil. — 100 kg pšenice 37.—, rži 30.—, oves 24.—, proso 22.—, ječmen 26.—, ajda 22, krompir 7—8 g za kg.

ZANIMIVOSTI

Vrata v pekel imenujejo mesto Straitsville v ameriški državi Ohio. Mesto stoji na podzemskem morju plamenov, ki gorijo že 50 let. Pod mestom so namreč velikanski premogovniki, ki na več mestih gorijo že več desetletij, a kljub temu so goreči rudniki še vedno v obratu in se delo še vedno izplača. Poleg plamenov je mnogo vročih vrelov, ki bruhajo curke vrele vode iz sebe. Gozdovi na površju so zogljeneli, neka reka se preliva v gostih oblakih sopare, njena voda je za kopanje prevroča. Pogorelo je skupno po cenitvah že nad 700 milijonov kg premoga in še vedno se zasebne in državne družbe trudijo, da bi ugasile požar. A kjerkoli zamašijo vhode, šine ogenj drugod iz zemlje in sikne do 50 m visoko.

Špansko meščansko vojno so odločili tanki in letala, tako pravi nek nemški časninar. „Opazujem razvoj bitke pri Navalcarnera. Rdeči miličniki se približujejo postojnkam nacionalnih čet. Vedno bližje se dotipljejo, dim in smrdeči vzduh se pali krog njih. Tedaj se pojavijo težka letala generala Franca. Podobna so belim metuljem. Že zagrmijo v divji koncert strojnih pušk in topovske bitke. Raz krova zmečejo nad 250 kg bomb, ki dvigajo visoke stebre dima. Krog poldne prisopiha liki črnim zverinam 12 tankov belih čet izza gričevja. Neprestano se potiskajo naprej in napadajo s svojim mrtvaškim regljanjem iz strojnic rdeče miličnike od strani. V varstvu tankov se valijo čete belih ko valovi na rdeče postojanke. Nacionalisti napredujejo.“ Slika, ki se vedno spet ponavlja, le z drugimi kraji in ljudmi.

Zahvala.

Globoko potrti se zahvaljujemo vsem faranom in ostalim, ki so v tako obilnem številu spremili našo drago mammo, gospo

Terezijo Pipp,

cerkvenikovo ženo,

k večnemu počitku. Posebna zahvala domačemu č. župniku za tolažilne besede ob grobu in cerkvenim pevcom za ganljivo petje v cerkvi in ob grobu. Prav posebni „Bog plačaj!“ č. župniku Kuchlingu za obiske, tolažila in molitve ob njeni smrtni uri, in njegovi sestri Anici za njeno požrtvovalno postrežbo med boleznijo, kakor tudi vsem, ki so ji kaj dobrega storili.

Priporočamo jo v molitev.

Zilska Bistrica, v novembru 1936.

Žalujoči mož in otroci.